

Diebliffet kunde have en meget stor Betydning og en meget vigtig Mission at opfylde. — Hovedanledningen til, at jeg har begjæret Ordet, er imidlertid de forskjellige Forslag, som ere gjorte med Hensyn til Sorø Akademi, og til Anvendelsen af dets eventuelle Overskud, som i Finansloven er ansat til omtrent 75,000 Rbd., men af den ærede Ordfører noget lavere, til omtrent 60,000 Rbd. Jeg troer, at denne Ansættelse endnu er noget for høit, og at Overskuddet i Virkeligheden ikke vil blive saa stort; men naar det iøvrigt kaldes Overskud, saa er det i en meget uegentlig Forstand, at denne Betegnelse kan anvendes paa den nævnte Sum, thi Sorø Akademis Overskud er meget større, omtrent dobbelt saa stort, idet der allerede er opført paa dets Budget endeeft Udgifter, som ikke have Noget med Akademiet at bestille. Da der nu af Finansudvalget og Ministeren i Forening er indstillet til Rigsdagens Vedtagelse en saa særlig afgjørende Bestemmelse med Hensyn til Sorø Akademis hele finansielle Stilling, skal jeg tillade mig paany at bringe i de Herrers Erindring, hvorledes Akademiets Midler ere blevne benyttede i de seneste Aar, navnlig siden den Periode, der begyndte i 1848. Sorø Akademis Midler have været den Rasse, til hvilken man ved alle mulige Leiligheder, naar det kneb, har thyt, og der er endog en militair Minister, som engang har sagt, at han forresten ikke kjendte Noget til Sorø Akademie, men han havde meget ofte truffet dets Navn i Geheimestatsraadsforhandlingerne, og bestandigt saaledes, at kunde man ikke finde Udvei til en Udgift til hvilken som helst Ting, det være sig en Stibsmødel, et Fyrtaarn, eller en naturhistorisk Samling til en Skole, saa thuede man til Sorø Akademie. Man har uregelmæssigt gjort dette i en meget stor Maalestok. Jeg skal atter gjentage her i Erindringen nogle meget talende Talstørrelser, som jeg tidligere har tilladt mig at forelægge Thinget. Sorø Akademie har fra 1848—1863 — jeg har desværre ikke kunnet faae Arrækken suppleret med de senere Regnskaber — ydet: til Realskolen i Aarhus og Realundervisningen i de lærde Skoler 114,986 Rbd., til den polytechniske Lærestiftelse 88,691 Rbd., til Seminariefonden og Seminarierne

— og det kun fra 1851 -- 214,663 Rbd., til Bøndehøjskolerne fra samme Aar af 70,635 Rbd., til Odense Realskole i Løbet af 4 Aar 2,000 Rbd., til Landbohøjskolen, der daterer sig fra 1856, altsaa i 7 Aar, 133,669 Rbd., i Bartpenge og Pension til Lærere ved den nedlagte Realskole i Aarhus, samt andre dertil hørende Poster 26,087 Rbd., til Bestyrer Stephansen paa Høfsteinsminde i Løbet af 10 Aar 10,000 Rbd., til videnskabelige Formaal i Løbet af 5 Aar 50,000 Rbd., og til Lihsteds Realskole i Løbet af 7 Aar 10,000 Rbd.; dette udgjør tilsammen i Tidsrummet fra 1848—63 cirka 721,000 Rbd., som Sorø Akademie har uredet til Formaal, der ere fremmede for det. Ved Siden deraf er der et betegnende Phænomen, som fortjener, at man gjør opmærksom derpaa. Sorø Akademis Indtægter, ere nemlig fra 1849—61 stegne til henved det Dobbelte, fra 120,384 Rbd. i 1849 til 224,466 Rbd. i 1861, og i den samme Tid ere dets Udgifter gaaede ned, idet de i 1849 omtrent vare 102,000 Rbd. og i 1861 ikke fuldt 99,000 Rbd. Paa en Tid, hvor ellers overalt Udgifterne forøges, hvor Beføstningerne ved Alt stige, og Fordringerne bestandig vore, ere altsaa Akademiets Udgifter til egne Diemed sunkne fra 102,000 til ikke fuldt 99,000 Rbd., samtidig med, at de Summer, som anvendes i fremmede Diemed, ere gjorte 9 Gange større, nemlig fra 11,600 Rbd. i 1849 til 99,354 Rbd. i det sidste Aar, jeg har nævnt. Ved Siden heraf skal jeg bringe i de Herrers Erindring, at der er foretaget en Disposition over Sorø Akademis Fordeindomme, som vel har havt en velgjørende Virkning baade for de Fæstere, der ere komne i Besiddelse af deres Eiendomme som ogsaa for Akademiet, hvis Indtægter derved ere blevne forøgede, og hvis Godsforvaltningsudgifter derved idetmindste burde være betydeligt formindskede; men denne Disposition har dog havt den for en Stiftelse som Sorø Akademie meget farlige Side, at man har taget Funderingen i Fordegods bort og sat en anden Fundering i Penge istedet. Ved disse Salg er vel en Deel af Sorø Akademis Indtægter blevne reducerede i Forber i Form af Canoner, men det er dog en mindre Deel af Indtægten end den, det tidligere nød i Form af